

Muistio

11.11.2025

VN/30559/2025
VN/30559/2025-VNK-5

Muistio esiselvityksestä perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 80/2022 vp edellytettyä arviointia varten

Oikeusministeriön 7.10.2025 julkaistussa esiselvityksessä ([Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:29](#)) on tarkasteltu perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyn arvioinnin kannalta keskeisiä perustuslain säännöksiä ja niihin liittyvää muuta sääntelyä.

Osana sääntelyn nykytilan kuvausta arvioidaan voimassa olevan sääntelyn selkeyttä. Koska osa Nato-asioiden kansallisen käsittelyn tarkemmista menettelyistä on jätetty valtiokäytännössä tarkemmin määriteltäväksi, kuvataan esiselvityksessä myös menettelyitä, joita sovelletaan Nato-asioita koskevaan Suomen kannanmuodostukseen ja päätöksentekoon. Sääntelyn ja käytäntöjen kuvaamisen tarkoituksena on tarjota yleiskuvaus siitä, millaisen sääntelyn ja tähän mennessä muotoutuneiden valtiokäytäntöjen mukaisesti Suomen kansallista kannanmuodostusta ja kansallisia päätöksiä Nato-asioihin liittyen tehdään.

Esiselvitys on laadittu virkatyönä oikeusministeriössä. Esiselvityksen valmistelun yhteydessä on käyty keskusteluja valtioneuvoston kanslian, ulkoministeriön, puolustusministeriön ja tasavallan presidentin kanslian edustajien kanssa. Esiselvitys on oikeusministeriön virkanäkemyksiä asiasta. Oikeusministeriössä laadittu esiselvitys tarjoaa tausta-aineistoa hyödynnettäväksi asiaa koskevassa poliittisessa keskustelussa. Esiselvitys sisältää alustavia arvioita siitä, voiko ja millä tavoin Nato-jäsenyys vaikuttaa valtioneuvoston välisiin valta-asetelmiin. Esiselvityksessä on pyritty kuvaamaan oikeudellista tarkastelukehikkoa ja tunnistamaan nykyisiä asioiden käsittelymenettelyjä.

Esiselvityksessä on tunnistettu kaksi kysymystä, joista ainakin on syytä käydä poliittista jatkokeskustelua. Kysymykset liittyvät ulkopoliitiikan yhteisjohtamista koskevan perustuslain säännöksen tulkintaan sekä siihen, millaisista asioista on ainakin informoitava eduskuntaa ja missä vaiheessa asian valmistelua informointi on syytä tehdä eduskunnan oikea-aikaisen ja riittävän laajan informoinnin turvaamiseksi.

Perustuslain 93 §:n 1 momentin 1. virkkeen mukaisen ulkopoliitiikan yhteisjohtamista koskevan perustuslain säännöksen tulkinta edellyttää myös Nato-asioissa tapauskohtaista harkintaa. Esiselvityksen laatimisessa on todettu, että tasavallan presidentti ja valtioneuvosto tekevät strategiset ja muut merkittävät Naton toimintaan osallistumista koskevat ulkopoliitiikan johtamiseen perustuslain 93 §:n 1 momentin mukaisesti kuuluvat linjaukset yhteistoiminnassa, mutta kaikki Nato-asioihin liittyvä kannanmuodostus ei ole osa ulkopoliitiikan johtamista.

Esiselvityksen perusteella ei voida sanoa täysin selvästi sitä, onko mahdollista ja millä kriteereillä etukäteisesti tarkemmin arvioida sitä, milloin Nato-asioiden tulee katsoa kuuluvan osaksi ulkopoliitiikan johtamista. Esiselvityksen laatimisessa on todettu selväksi, että eduskunnan vaikutusmahdollisuudet Nato-asioissa tulee turvata. Selvänä voidaan pitää sitä, että eduskunnalla on perustuslain 47 §:n ja 97 §:n mukaisesti laaja oikeus saada tietoa myös Nato-asioista. Eduskunnalla on laaja tiedonsaantioikeus ja oikeus saada tiedot juuri niistä asioista, mitä eduskunta katsoo tarvitsevansa tehtävänsä hoitamista varten. Eduskunnan tiedonsaantioikeuden turvaaminen riittävällä tavalla Nato-asioista edellyttää, että valtioneuvostossa on ymmärrys siitä, millaisista asioista ja missä vaiheessa eduskunnalle on annettava näistä tietoa. Esiselvityksen laatimisen osana on todettu valtioneuvoston velvoitteiden osalta selväksi, että eduskunnalle on annettava tietoa ulkoministeri- ja puolustusministerikokouksista ja huippukokouksesta. Eduskunta ei ole yksilöinyt Nato-asioiden osalta tätä tarkemmin, millaisista asioista ja missä vaiheessa eduskunta haluaa saada

valtioneuvostolta tietoa Nato-asioista. Jotta eduskuntaa voidaan informoida oikea-aikaisesti, olisi perusteltua olla nykyistä selvempi ymmärrys siitä, mikä olisi oikea ajankohta uusista asioista informoinnille ja millaisella kynnyksellä tietoa eduskunnan kannalta merkittävistä uusista asioista olisi syytä toimittaa eduskunnalle. Eduskunnan oikea-aikaisen ja riittävän laajan informoinnin turvaamiseksi voitaisiin esimerkiksi valtioneuvoston ja eduskunnan välillä kuvata yleisiä perusteita siitä, millaisista asioista on ainakin informoitava eduskuntaa ja missä vaiheessa asian valmistelua informointi on syytä tehdä. Tällaisten mahdollisten yleisten linjausten lisäksi oikea-aikaisen tiedottamisen onnistumista tukisi jatkuva vuoropuhelu toimivaltaisten ministeriöiden ja valiokuntien välillä. Tällainen yleisiä lähtökohtia kuvaava linjaus voisi olla luonteeltaan käytännön työskentelyä tukeva ohjeistus, mutta se ei voisi rajoittaa eduskunnan tiedonsaantioikeutta.